

Kiss Tibor¹

Gondolatok a szerzői jogi törvény legújabb módosítása kapcsán

I. A módosítás indokai

A tudomány és a technika fejlődése következtében a szellemi tulajdonjogok egyre több, nagy kárt okozó és olyan új típusú támadásnak vannak kitéve, melyekkel szemben a védelem, a szellemi tulajdonjogok jogosultjainak megóvása egyaránt igényli a fellépés műszaki megoldásait, valamint a célravezető jogi eszközök igénybevételét. A bitorlásokkal szembeni hatékony védelmet a jogrendszerek komplex módon teremthetik csak meg, mely a különböző jogágak összehangolt szabályozását kívánja meg. A szellemi tulajdonjogok valamennyi formája esetén a jogosultak védelme megköveteli a jogalkotóktól az egyértelmű jogszabályi keretek meghatározását, a jogalkalmazóktól pedig a rendelkezésre álló jogi eszközök határozott alkalmazását. Így van ez a szerzői jog területén is, melyet az alábbiakban részletesen vizsgálni kívánunk. A szerzői és kapcsolódó jogok komplex védelme körében említhető polgári jogi szankciók² mellett a büntetőjogi védelem,³ valamint a vámjogi szankciók rendszere bír nagy jelentőséggel.⁴

Nemcsak a nemzeti jogrendszerek szintjén, hanem az Európai Unión belül is hamar felismerték, hogy a szerzői jogi jogsértések nem állnak meg az országhatárokon, a bitorlások elleni fellépés összehangolt, nemzetközi szintű intézkedések megtételét és szabályok megalkotását teszi szükségessé.⁵ A szerzői jogi anyagi jogszabályok közösségi szintű összehangolása hosszú időre tekint vissza és komoly eredményeket ért el a számítógépi programok jogi védelme⁶, az adatbázisok jogi védelme,⁷ a műholdas műsorsugárzás és a vezetékes továbbközvetítés területén,⁸ a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolása vonatkozásában,⁹ és számtalan egyéb területen. A közösségi szerzői jogi szabályozás eddig szinte kizárólag csak anyagi jogi kérdéseket érintett, de nem foglalkozott azokkal a lényeges jogi kérdésekkel, amelyek elengedhetetlenül szükségesek ahhoz, hogy a szerzők és más jogosultak jogainak védelme a gyakorlatban effektív módon érvényesíthető legyen. Európai szinten is egyre inkább világossá vált az, hogy kizárólag az

---

¹ A Szerző a DE ÁJK Polgári Jogi Tanszékén tanársegéd

² A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 94-99. §

³ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 329-329/C §

⁴ A Tanács 1383/2003/EK rendelete és a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 97. §

⁵ Erről részletesen lásd. Barbara Norcross: A szellemi tulajdonjogok érvényesítése a kibővített Európában elnevezésű nemzetközi konferencián 2005. szeptember 8-án Budapesten elhangzott, az Európai Bizottság aktuális szerzői jogi tevékenysége, különös tekintettel az igényérvényesítési irányelvre című előadását

⁶ A Tanács 91/250/EGK irányelve

⁷ Az Európai Parlament és a Tanácsa 96/9/EK irányelve

⁸ A Tanács 93/83/EGK irányelve

⁹ A Tanács 93/98/EGK irányelve

anyagi jogi jogszabályok közelítése nem elégséges ahhoz, hogy a belső piacon fennálló, a szellemi tulajdonra vonatkozó tagállami szabályozások közötti különbségekből eredő akadályokat teljes mértékben felszámolják.¹⁰ Az egyes tagállamokban eltérő jellegű és eltérő hatékonyságú, az egységes belső piac működésére károsan ható jogvédelmi rendszer¹¹ megszüntetéséhez elengedhetetlen az eljárásjogi és a végrehajtási szabályok területén is a jogközelítés. Ezt szolgálja a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv,¹² mely Irányelv célja a szellemi tulajdonjogot érintő szabályok egymáshoz való közelítése egy magas, egyenértékű és egységes védelmi szint belső piacon belüli biztosítása érdekében.¹³ Az irányelv azokról az intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról rendelkezik, amelyek a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükségesek.¹⁴ A szabályozás kiterjed a szellemi tulajdonjogok bármelyik fajtájának megsértése esetére, a jogsértéseknél alkalmazandó intézkedésekre, eljárásokra.¹⁵ A magyar jogszabályok ezen irányelvvel történő szabályozási összhangjának megteremtése érdekében került sor az egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról szóló 2005. évi CLXV. törvény¹⁶ megalkotására. A magyar jogalkotó az Irányelvnek való megfelelés érdekében módosította a bírósági végrehajtásról szóló törvényt (*Vht.*),¹⁷ a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvényt,¹⁸ a védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló törvényt,¹⁹ a szerzői jogról szóló törvényt (*Szjt.*)²⁰, valamint a formatervezési minták oltalmáról szóló törvényt.²¹ Az új törvény megalkotását számos vita, egyeztetés és konzultáció előzte meg, melyben részt vettek a szellemi tulajdonjogok által érintett területek elméleti és gyakorlati szakemberei, állami szervek és társadalmi szervezetek egyaránt.²²

Az alábbiakban a magyar szerzői jogi törvény legújabb jogharmonizációs módosításának főbb rendelkezéseit, azok várható gyakorlati jelentőségét kívánjuk bemutatni, de nem tekintjük elsődleges célunknak az irányelv és annak átültetése következtében a magyar szabályozás közötti összhang megfelelőségének vizsgálatát, azt azonban rögzíthetjük, hogy az irányelv kötelező szabályai megfelelően beépítésre kerültek jogrendszerünkbe, míg az opcionális jellegű rendelkezések átültetése során a jogalkotó tekintettel volt a magyar sajátosságokra, szabályozási hagyományokra is.²³ Az alábbiakban azokat az anyagi jogi, eljárásjogi és végrehajtási jogi szabályokat és ennek következtében az Szjt. és a Vht. módosított, illetőleg kiegészített rendelkezéseit vizsgáljuk, melyek új elemként vannak jelen 2006 április 15-től

---

¹⁰ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 6. o.

¹¹ A károsító hatásokról lásd részletesen: Proposal for Directive of the European Parliament and of the Council on Measures and Procedures to ensure the Enforcement of Intellectual Property Rights (presented by the Commission), Brussels, 30.1.2003. COM (2003) 46 final 6. o.

¹² Az Irányelv 2004. április 29-én került elfogadásra, annak 20. cikke (1) bekezdése alapján a tagállami jogoknak 2006. április 29-ig kell megfelelni az irányelvben foglaltaknak.

¹³ 2004/48/EK irányelv bevezetője 10. pont

¹⁴ 2004/48/EK irányelv 1. cikk

¹⁵ 2004/48/EK irányelv 2 cikk (1) bekezdés

¹⁶ A törvényt az országgyűlés 2005. december 19-i ülésnapján fogadta el, e rendelkezések 2006. január 1., illetve 2006. április 15. napján lépnek hatályba.

¹⁷ 1994. évi LIII. törvény

¹⁸ 1995. évi XXXIII. törvény

¹⁹ 1997. évi XI. törvény

²⁰ 1990. évi LXXVI. törvény

²¹ 2001. évi XLVIII. törvény

²² A törvényjavaslat előkészítésének folyamatáról lásd részletesen: Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jog érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 7-8. o.

²³ Az irányelv magyar jogba történő átültetésének részleteiről lásd Bacher Vilmos – Faludi Gábor: Jogérvényesítés a szellemi tulajdonjogok területén, Jogtudományi Közlöny, 2005. szeptember, 372-387. o.

jogrendszerünkben, és amelyek részletekbe menő szabályozások révén a szerzők és más jogosultak hatékonyabb védelmét, a bitorlókkal szemben történő fellépés gyorsabb és szakszerűbb megvalósítását teszik lehetővé.

Nem célunk a legújabb módosítás által a magyar jogrendszerbe bevezetésre került valamennyi új szabály részleteinek ismertetése, sokkal inkább törekedünk a módosítás által érintett főbb anyagi és eljárásjogi rendelkezések (gyakorlati) jelentőségének bemutatására. Érintőlegesen térünk ki csak a nem jogharmonizációs célú, de az ugyancsak a 2005. évi CLXV. törvénnyel bevezetett Sztj. módosításokra. A szerzői anyagi jogi szabályokon túlmenően az eljárásjogi és végrehajtási szabályok ismertetése során is csak a szerzői jogi vonatkozásokat helyezzük vizsgálódásunk fókuszába, jelen írás kereteit meghaladja az iparjogvédelem területét érintő változások elemzése.

II. A módosítással érintett jogintézmények

A jogharmonizációs célú törvénymódosítás szerzői jogi vonatkozású rendelkezései közül az alábbiakban az Sztj. anyagi jogi szankciórendszerének finomításával (II.1. pont), az ideiglenes intézkedés cizellált, új részletszabályaival (II.2. pont), a szerzőségi vélelemmel (II.3. pont), a szerzői jogi tárgyú végrehajtási szabályok kiegészítésével (II.4. pont), valamint néhány egyéb szerzői jogi, anyagi jogi jogintézmény módosításával (II.5. pont) foglalkozunk részletesebben.

II.1. A szerzői jogi anyagi jogi szankciórendszer finomítása

A szerzői jogi jogosultak jogait sértő magatartások esetén támasztható polgári jogi igények katalógusát az Sztj. 94. § (1) bekezdése rögzíti. A törvénymódosítás előtti szabályozás szerint a jogsértés esetén kártérítési igény, mint szubjektív alapú szankció, illetve az alábbi objektív alapú jogkövetkezmények voltak követelhetőek, de kizárólag a tényleges jogsértővel szemben:

- jogsértés megállapítása
- abbahagyás és eltiltás
- elégtételadás – nyilatkozattal vagy más megfelelő módon – és ehhez szükséges nyilvánosság biztosítása
- sérelmes helyzet megszüntetése, jogsértést megelőző állapot helyreállítása
- adatszolgáltatás a jogsértéssel érintett dolog vagy szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevőkről, a jogsértő felhasználásra kialakított üzleti kapcsolatokról
- a jogsértésből eredő gazdagodás visszatérítése
- a jogsértéshez használt eszköz és anyag, valamint a jogsértéssel előállított dolog megsemmisítése, illetve jogsértő mivoltától történő megfosztása.

A fentebb ismertetett szabályozás – összhangban az igényérvényesítési irányelv rendelkezéseivel – az alábbi pontokon került módosításra:

II.1.1 Jogsértés abbahagyása

A törvénymódosítást megelőző szabályok szerint csak a jogsértés abbahagyását követelhetette a szerző, de nem volt lehetősége arra, hogy a jogsértéssel közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását kérje. Ez utóbbit teszi lehetővé az új

szabályozás.²⁴ Az új rendelkezés jelentősége az, hogy a tényleges jogsértés bekövetkezését megelőzően nyílik lehetőség a későbbi – súlyosabb következményekkel járó – jogsértések megakadályozására. Ezen szankció alkalmazásának mind az eljárást befejező, mind az eljárás során hozott határozatokban történő alkalmazása, mint preventív eszköz jelentősége megkérdőjelezhetetlen.

II.1.2 Jogsértőn kívüli kötelezett az eltiltás, illetve az abbahagyás körében²⁵

Az Szjt-be iktatott új 94. § (3) bekezdése nemcsak a jogsértővel szemben teszi lehetővé a jogsértés abbahagyásának, illetőleg a jogsértő további jogsértéstől történő eltiltásának követelését, hanem azzal a személlyel szemben is, akinek a szolgáltatásait a jogsértés elkövetéséhez igénybe vették. A gyakorlatban igen gyakran előfordul az, hogy a jogsértő nem egyedül követi el a szerzői jogi jogbitorlást, hanem olyan személyek segítségével veszi igénybe, mely személyek jogsértőnek ugyan nem minősülnek, ugyanakkor segítségük nélkül a bitorlás nem lett volna megvalósítható, illetve a bitorlás a segítségük nélkül nem okozott volna súlyosabb következményeket. Azáltal, hogy a jogsértéssel közvetlenül fenyegető cselekményekhez szolgáltatást nyújtó harmadik személyekkel szemben is alkalmazható az Szjt. 94. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített szankció, lehetővé válik a jogsértő cselekmények csírájában történő elfojtása a jogsértéssel akár közvetlenül, akár közvetve kapcsolatba hozható személyi kör tevékenységének tiltása, illetőleg korlátozása útján.

II.1.3 Jogsértőn kívüli kötelezett az adatszolgáltatás körében

Nemcsak a jogsértővel, hanem a jogsértéssel kapcsolatba hozható további személyi körrel szemben is lehetővé teszi az új szabályozás²⁶ azt, hogy a jogsértéssel érintett dolgok vagy szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetőleg teljesítésében résztvevőkről, valamint a jogsértő felhasználásra kialakított üzleti kapcsolatokról kérjen tájékoztatást a szerző.²⁷ A jogkövetkezmény alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki kereskedelmi mértékben:

- birtokolta a jogsértéssel érintett dolgokat,
- igénybe vette a jogsértéssel érintett szolgáltatásokat,
- szolgáltatást nyújtott a jogsértés elkövetéséhez.

Ugyancsak alkalmazható az adatszolgáltatásra kötelezés, mint szankció azokkal szemben, akik az előbb említett személyi kör állítása szerint közreműködtek a jogsértéssel érintett dolog előállításában, terjesztésében, illetőleg a jogsértéssel érintett szolgáltatás nyújtásában.

Olyan személyi körrel szemben nyílik meg tehát az adatszolgáltatásra kötelezés lehetősége, mely személyek, ha nem is jogsértőként, de a jogsértés aktív vagy passzív közreműködőiként releváns adatokkal szolgálhatnak a jogsértés elkövetésének körülményeiről, s akik a korábbi szabályozás szerint ilyen adatszolgáltatásra nem

²⁴ Összhangban a 2004/48/EK irányelv 9. cikk (1) bekezdés a) pontjával

²⁵ A szabályozás az irányelv 11. cikkével van összhangban.

²⁶ Szjt. 94. § (4) bekezdés

²⁷ A 2004/48/EK irányelv 8. cikkében foglaltakat, mint tájékoztatásról szóló jogot maradéktalanul átveszi a magyar törvényi szabályozás.

voltak kötelezhetőek. Az itt meghatározott személyi kör által szolgáltatott adatokkal még teljesebb mértékben feltárható a jogsértés valamennyi körülménye és háttere, mely hozzájárulhat a további jogsértések elkövetésének a megakadályozásához is.

II.1.4 Kereskedelmi mérték

A fentiekhez kapcsolódóan új fogalmat vezet be az Szjt., rögzítve a kereskedelmi mérték definícióját akként, hogy a cselekmény akkor minősül kereskedelmi mértékűnek, ha az érintett dolgok, illetve szolgáltatások jellegéből és mennyiségéből nyilvánvaló, hogy e cselekmények – közvetlenül vagy közvetetten – kereskedelmi vagy más gazdasági előny szerzését szolgálják. A pozitív definíció mellett negatív meghatározást is rögzít az új szabályozás, mely szerint ellenkező bizonyításig nem minősül kereskedelmi mértékűnek a fogyasztó által jóhiszeműen végzett cselekmény.²⁸

A szabályozásból egyértelműen következik, hogy a jogalkotó csak azon személyekre kívánja kiterjeszteni az adatszolgáltatásra történő kötelezést, akik üzletszerűen, szakmai tevékenységük körében végzik az itt megjelölt cselekményeket. Az irányelv ugyanis nem a kereskedelmi mérték, hanem az üzletszerűség fogalmát használja.²⁹ Az Szjt. módosítása kapcsán azonban mégsem ez a megfogalmazás került törvényi szinten rögzítésre, mert a jogalkotó objektív ismérvekhez kívánta kötni az ez irányú szabályozást, és ezért az üzletszerűségben a Btk. 137. § 9. pontja alapján benne rejlő rendszeresség és haszonszerzésre törekvés, mint szubjektív elemek helyett a mennyiségi meghatározásra kívánt törekedni.³⁰ A kereskedelmi mérték értelmezéséhez segítségül hívhatjuk az igényérvényesítési irányelv bevezetőjének 14. bekezdését, mely bár az üzletszerűség fogalmát használja, de utal arra, hogy e körben a közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi előny céljából elkövetett cselekmények jöhetnek szóba.

Azáltal, hogy az Szjt. módosítás szövege – átvéve ugyancsak az igényérvényesítési irányelv bevezetőjének 14. bekezdésében foglalt szóhasználatot – a fogyasztó által jóhiszeműen végzett cselekményeket kizárja a kereskedelmi mértékű cselekmények köréből, segítségül hívható a fogyasztó magyar jogban ismert fogalma, mely szerint fogyasztónak minősül a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy.³¹ A kereskedelmi mértékű cselekmények körében a gazdasági vagy szakmai tevékenységet folytató személyek által végzett nagy mennyiségű dolgokra, illetőleg szolgáltatásokra vonatkozó cselekmények jöhetnek szóba. A kereskedelmi mérték fogalmának pontosítása a bírói gyakorlatra vár Ennek jelentősége annál is inkább fontos, mert ez determinálja az adatszolgáltatásra kötelezhető személyi kört, ugyanis amennyiben nem kereskedelmi mértékű cselekményről van szó, úgy az Szjt. 94. § (1) bekezdés d) pontjában rögzített szankció nem is alkalmazható.

II.1.5 A szolgáltatandó adatok

---

²⁸ Szjt. 94. § (5) bekezdés

²⁹ 2004/48/EK irányelv bevezetője 14. pont és 8. cikk

³⁰ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 14. o.

³¹ Ptk. 685. § d) pont

Az új szabályozás exemplifikatív jelleggel meghatározza, hogy mely adatok szolgáltatására kötelezhetők a fentiekben hivatkozott személyek. Alapvetően kétfajta adatszoport szolgáltatása írható elő:

- a jogsértéssel érintett dolgok, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevők, a jogsértéssel érintett dolgokat birtokló, valamint a forgalmazásba bevonni kíván vagy bevont nagy- és kiskereskedők neve és címe;
- a jogsértéssel érintett dolgok, illetve szolgáltatások előállított, forgalmazott, illetve igénybe vett, valamint megrendelt mennyisége, továbbá az azokért adott, illetve kapott ellenérték.³²

Az Irányelv szerint lehetővé kell tenni, hogy ne legyen adatszolgáltatásra kötelezhető az, aki mint nem jogsértő, de a jogsértésben közreműködő személynek minősül, s megtagadhatta az adatszolgáltatást, ha magát vagy közeli hozzátartozóját szellemi tulajdonjogok megsértésével való részvétellel vádolná. Az ennek megfelelő magyar szabályozás azonban nem született meg, ennek törvényi rögzítése elmaradt mind az Szjt. módosítása kapcsán, mind a Pp. legutóbbi módosítása során.³³ Ez a törvényalkotói magatartás azt feltételezi, hogy a jogsértésben közreműködött személyek tanúként vesznek részt a szerzői jogi jogbitorlással kapcsolatos peres eljárásokban. Felmerül azonban a kérdés, hogy a Pp. Speciális rendelkezéseinek hiányában lehetőség van-e a jogsértésben közreműködő, tanúként meghallgatásra kerülő személyekkel szemben az Szjt. ezen jogkövetkezményeinek, intézkedéseinek alkalmazására. Álláspontunk szerint az aggálytalan megoldást az jelentené, ha a Pp. kifejezetten utalna arra, hogy a tanúkkal szemben külön jogszabályban (a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó törvények) meghatározott intézkedések is foganatosíthatóak. Ha a bírói gyakorlat akként alakul, hogy az Szjt. 94. § (4) bekezdésében meghatározott személyi kör a bitorlással kapcsolatos peres eljárásokban nem tanúként vehet részt, akkor az Irányelv hivatkozott speciális szabályának megfelelő rendelkezések Pp-beli rögzítése indokolt, hiszen az eljárásban nem tanúként részt vevő személyekre nem alkalmazható a tanúvallomás megtagadására vonatkozó idevágó Pp-beli rendelkezés.³⁴

II.1.6 Jogsértő mivolttól történő megfosztás

Az Szjt. 94. § (1) bekezdés f) pontjának módosítás előtti szabálya szerint a kizárólag, vagy elsősorban a jogsértéshez használt eszköz és anyag, valamint a jogsértéssel előállított dolog jogsértő mivoltától történő megfosztása is lehetséges volt. A jogszabály-módosítás következtében azonban a jogsértő mivolttól történő megfosztást a törvény csak a lefoglalt, a kereskedelmi forgalomból visszahívott, illetve onnan véglegesen kivont eszközök, anyagok, illetőleg dolgok vonatkozásában teszi lehetővé, illetve ha ez nem lehetséges, akkor azok megsemmisítését írja elő, valamint indokolt esetben a megsemmisítés helyett ezen dolgok értékesítését és a befolyó összeg felől történő ítéletbeli határozathozatalt.³⁵

---

³² Szjt. 94. § (6) bekezdés

³³ Lásd a Pp. 2005. évi CXXX. törvénnyel megvalósult módosítását.

³⁴ Lásd Pp. 170. § (1) bekezdés b) pont

³⁵ Szjt. 94. § (7) bekezdés

Álláspontunk szerint az új szabályozás szűkebb körű, mint a korábban fennállt magyar szabályozás, mert nem általában bármely jogsértéshez használt eszköz vagy anyag jogsértő mivoltától történő megfosztását teszi lehetővé, hanem csak a már hatósági intézkedéssel érintett dolgok esetében nyújt erre lehetőséget. Ez a szabály látszólag garanciális jellegű szabálynak tűnik, mert a jogsértő mivolttól történő megfosztás szükségképpen meg kell, hogy előzze egy másik hatósági intézkedés (lefoglalás), kereskedelmi forgalomból történő ideiglenes visszahívás vagy onnan történő végleges kivonás. Az új szabályozás jelentősége mégis abban van, hogy az érdemi határozat meghozatala előtt is lehetőséget nyújt – szabályozott formában – a jogsértő mivolttól történő megfosztásra.

Indokolt lett volna a régi rendelkezés meghagyása mellett a lefoglalt, illetve a kereskedelmi forgalomból visszahívott vagy onnan véglegesen kivont eszközök, illetve anyagok és dolgok jogsértő mivoltától való megfosztását lehetővé tevő szabály kimondása, általános jelleggel lehetővé téve a kizárólag vagy elsősorban a jogsértéshez használt eszköz és anyagok jogsértő mivoltától történő megfosztását, már csak azért is, mert az ilyen dolgok, anyagok és eszközök megsemmisítését az Szjt. továbbra is lehetővé teszi. Indokolatlannak tartjuk a megsemmisítés és a jogsértő mivolttól történő megfosztás közötti ilyen különbségtételt.

II.1.7 Lefoglalás, kereskedelmi forgalomból való visszahívás, onnan való végleges kivonás

A polgári jogi igények tárházában új jogkövetkezményként került rögzítésre a lefoglalás, a kereskedelmi forgalomból való visszahívás és onnan való végleges kivonás.³⁶ E módosítást megelőzően a lefoglaláshoz egy hasonló jogintézményre, a bírósági zár alá vételre volt lehetőség a Ptk. alapján akkor, ha valakinek a személyhez fűződő jogai megsértését valószínűsítették és a késedelem jóvá nem tehető kárral járna. Ilyenkor a bíróság ideiglenes intézkedést alkalmazhat a jogsértés eszközének bírósági zár alá vételét elrendelve.³⁷ Jogharmonizációs kötelezettségünknek megfelelően³⁸ már nemcsak a személyhez fűződő jogok, hanem a vagyoni jogok megsértése esetén is alkalmazható a lefoglalás, mint hatósági intézkedés és nemcsak a jogsértés eszközének, hanem a jogsértéssel előállított dolognak a lefoglalására is lehetőség nyílik.

A lefoglalásra akár ideiglenes intézkedésként, akár a végső határozatban történő szankcióként is sor kerülhet a lefoglalás intézményének Szjt-beli elemzéséből következően, noha az igényérvényesítési irányelv csak ideiglenes intézkedésként szabályozza ezt.

A törvénymódosítás a kereskedelmi forgalomból való visszavonás és onnan való végleges kivonás fogalmának részletes meghatározása nélkül vezeti be ezen új intézményeket. A kétintézmény közötti különbség az Európai Bizottság szerint abban határozható meg, hogy a kereskedelmi forgalomból való visszahívás ideiglenes jellegű, azaz nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a termék később visszakerüljön a forgalomba, míg a kereskedelmi forgalomból való végleges kivonás esetén a dolog, illetve a termék nem kerül vissza a forgalomba, az esetleg karitatív célokra

³⁶ Szjt. 94. § (1) bekezdés f) pont

³⁷ Ptk. 85. § (4) bekezdés

³⁸ 2004/48/EK irányelv 9. cikk (1) bekezdés b) pont

használható fel.³⁹ Mindebből következően a kereskedelmi forgalomból való visszahívás elsősorban ideiglenes intézkedésként, míg a kereskedelmi forgalomból való végleges kivonás akár ideiglenes intézkedésként, akár pedig az eljárást befejező határozatban alkalmazható szankció lehet.

Tisztázatlan e körben a tényleges tartalma annak a jogkövetkezménynek, amely szerint jogsértéssel előállított dolgok meghatározott személynek történő átadása is elrendelhető.⁴⁰ Meghatározott személy alatt ez esetben a szerzőt, illetőleg más jogosultat kell, illetve lehet elsősorban érteni.

Az itt ismertetett intézkedéseket fő szabály szerint a jogsértő költségére kell elvégezni, de a törvény lehetővé teszi az eset körülményeitől függően az ettől való eltérést is.⁴¹

A bírói gyakorlatra vár annak meghatározása, hogy mely esetekben lehet a szerző és más jogosult költségére elrendelni az ilyen intézkedéseket. A fő szabály alóli kivétel alkalmazására elsősorban olyan esetekben kerülhet sor, amikor az alkalmazott intézkedésekkel jelentős érdekek sérülnének és az intézkedés megtétele jelentős költséggel jár, mely esetben a jogsértő és a szerzői jogi ogosult közötti költségmegosztás sem kizárt.

A bíróságnak azonban az intézkedéssel érintett harmadik személyek jogait mindig figyelembe kell vennie és a jogsértés súlyával arányban álló intézkedést alkalmazhat csak.

II.1.8 Bírósági határozat nyilvánosságra hozatala

Új szankcióként szabályozza az Szt. azt, hogy a szerző kérelmére a bíróság elrendelheti a határozatának a jogsértő költségére történő nyilvánosságra hozatalát, melynek módjáról a bíróság maga dönt. Nyilvánosságra hozatalon pedig elsősorban az országos napilapban, illetve az Internet útján történő közzétételt kell érteni.⁴²

Az Szt. a korábbiakban is szabályozta a nyilatkozattal vagy más megfelelő módon történő elégtételadást, amely változatlan tartalommal mai is része a szerzői jogi szankciórendszerünknek.⁴³ A bírói gyakorlat az elégtételadásaként nagyon gyakran az ítélet rendelkező részének nyilvánosságra hozatalát alkalmazta, így ezen szabály rögzítése azon túl, hogy maradéktalanul megfelel az irányelv rendelkezésének,⁴⁴ a korábbi bírói gyakorlat jogszabályi rögzítését is jelenti. Azáltal, hogy a törvény szövege határozatot és nem ítéletet említ, nemcsak az eljárás befejező érdemi határozat, hanem az eljárás során hozott bármely határozat is közzétehető.⁴⁵ Az Szt. szóhasználata nem zárja ki azt, hogy – összhangban az igényérvényesítési irányelvben foglaltakkal – nem a teljes határozat, hanem csak a határozat egy részének, elsősorban a rendelkező részének közzétételét rendelje el a bíróság a jogsértő költségére. Az

³⁹ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 25-26. o.

⁴⁰ Szt. 94. § (1) bekezdés f) pont

⁴¹ Szt. 94. § (9) bekezdés

⁴² Szt. 94. § (10) bekezdés

⁴³ Szt. 94. § (1) bekezdés c) pont

⁴⁴ 2004/48/EK irányelv 15. cikk

⁴⁵ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 29. o.

internet útján történő közzététel kapcsán szóba jöhetnek internetes sajtótermékek, illetve akár a jogsértő, akár a szerző által fenntartott és üzemeltetett weboldalak.

II.1.9 Elért gazdagodás megtérítése

A módosított polgári jogi jogkövetkezmények tárházában változatlanul szerepel a jogsértőnek a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítésére történő kötelezésének lehetősége.⁴⁶ A jogalkotó ezen szabályzás fenntartása mellett azonban nem kívánta az irányelv alternatív intézkedésekre vonatkozó azon szabályát bevezetni, mely szerint bíróság a jogsértőt pénzbeli kárpótlásra kötelezheti egyéb szankció alkalmazása helyett akkor, ha az megfelel a jogosultnak és a jogsértés sem szándékos, sem gondatlan nem volt, valamint ha az egyéb intézkedések a jogsértő számára aránytalan hátránnyal járnának.

Ezen szabály átvételére nem volt kötelezettsége a tagállamoknak és így egyrészt ezért, másrészt azért nem kívánta a magyar jogalkotó ezen szabályt törvényi szankcióként rögzíteni, mert álláspontja szerint egyszerű pénzbeli követeléssé fokozná le a többi szankciót, illetve kiüresítené a szerzői jogi védelemhez fűződő kizárólagos jogokat és a bitorlót hozná olyan helyzetbe, mintha a jogsértő magatartást a jogosulttól szerzett engedély alapján valósította volna meg.⁴⁷ A jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése alatt a szerzőnek a jogsértéssel elért teljes bevétel megtérítésére vonatkozó igényét kell továbbra is érteni, ahol a gazdagodás mértékének meghatározásánál a jogsértőnek a jogsértéssel összefüggésben elért teljes bevételéből kell kiindulni, és abból le kell vonni a ténylegesen igazolt költségeket és az így maradt összegre tarthat csak igényt a szerző.⁴⁸

II.1.10 Kártérítés

Az Szt módosított 94. § (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést követelhet. A korábbi szabályozás ennél bővebb volt, ugyanis kitért arra, hogy kártérítésre az is alap, ha a szerző személyhez fűződő jogait sértik meg. Ez utóbbi szabály a módosítást követően már nem szerepel az Szt-ben. Megítélésünk szerint kártérítés fizetésére kötelezésnek akár a személyhez fűződő jogok, akár a vagyoni jogok megsértése esetén lehetőség van abban az esetben, ha a kártérítés feltételei fennállnak.

Az irányelv általányösszegű kártérítést is lehetővé tesz,⁴⁹ továbbá a gazdagodás visszatérítését írja elő arra az esetre, ha a jogsértő úgy fejtette ki tevékenységét, hogy nem tudta vagy kellő gondosság mellett nem kellett tudni, hogy jogsértést valósít meg.⁵⁰ Ezen irányelvi rendelkezések egyrészt az általány-kártérítésnek,⁵¹ másrészt a

⁴⁶ Szt. 94. § (1) bekezdés e) pont

⁴⁷ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 27. o.

⁴⁸ Gyertyánfy Péter: A szerzői jogi törvény magyarázata, Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2000., 437-438. o.

⁴⁹ 2004/48/EK irányelv 13. cikk (1) bekezdés b) pont

⁵⁰ 2004/48/EK irányelv 13. cikk (2) bekezdés

⁵¹ Lásd: Ptk. 359. § (1) bekezdés

jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése, mint objektív szankciónak felelnek meg, melyek a polgári jog, illetve a szerzői jog ismert intézményei.

II.2. Ideiglenes intézkedés

Az Szjt. módosítást megelőzően az ideiglenes intézkedésre vonatkozó általános szabályokat a Polgári Perrendtartás,⁵² a speciális rendelkezéseket pedig a szerzői jogi törvény⁵³ tartalmazta. Az Szjt. a Pp-hez képest speciális szabályokat, részletszabályokat határozott meg, melyek a szerzők és más jogosultak jogainak hatékonyabb védelme érdekében teremtettek lehetőséget a bitorlókkal szembeni fellépésre a bitorlás tárgyában hozott érdemi határozatot megelőzően minden olyan esetben, amikor az esetleg évekig elhúzódó eljárás miatt a szerzői érdekek védelme nem tűrhetett halasztást. Az igényérvényesítési irányelv szabályainak⁵⁴ való megfelelés körében került kiegészítésre az Szjt. ideiglenes intézkedésekkel kapcsolatos szabálycsoportja további speciális, csak a szerzői jog jogbitorlás esetén alkalmazható rendelkezésekkel. Ezeket a rendelkezéseket a szerzői jogi jogsértések esetén együtt kell alkalmazni a Pp. e körben nem módosított, ideiglenes intézkedésre vonatkozó szabályaival.

Az ideiglenes intézkedés speciális, a szerzői jogi jogsértésekre vonatkozó eljárásjogi szabályai az Szjt. mint anyagi jogi jogszabály rendszerében önálló – 13 bekezdésből álló – bekezdésbe foglalva az alábbiak:

II.2.1 Különös méltánylást érdemlő jogvédelem

A Pp. 156. § (1) bekezdése értelmében ideiglenes intézkedés elrendelésére kerülhet sor akkor, ha ez közvetlenül fenyegető kár elhárítása vagy jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása, illetve a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelme érdekében szükséges és az intézkedéssel okozott hátrány nem haladja meg az intézkedéssel elérhető előnyöket. A kérelmet megalapozó tényeket valószínűsíteni kell.

Az Szjt. a fent hivatkozott törvényi intézkedés érvényesítését könnyíti meg azáltal, hogy vélelmet állít fel a különös méltánylást érdemlő jogvédelem vonatkozásában.⁵⁵ A módosítás előtti szabályozás szerint a könnyítő szabály akként szólt, hogy különös méltánylást érdemlő jogvédelemhez szükségesnek azt kell tekinteni, ha a kérelmező valószínűsíti, hogy a mű szerzői jogi védelem alatt áll, valamint, hogy ő a szerző, a szerző jogutódja, vagy a mű olyan felhasználója, illetve a szerzői jogok közös kezelését végző olyan szervezet, amely jogosult a saját nevében fellépni a jogsértéssel szemben.

Ezen szabály egyetlen ponton módosult csak, a kérelmezőnek nem valószínűsíteni, hanem igazolnia kell, hogy az ismertetett feltételek fennállnak-e.⁵⁶ Ez a korábbi szabályozáshoz képest mindenképpen szigorítást jelent, mert a valószínűsítés helyett a

---

⁵² Pp. 156. §

⁵³ Szjt. 94. § (3)-(5) bekezdés

⁵⁴ 2004/48/EK irányelv 9. cikk

⁵⁵ A vélelem természetéről lásd részletesen: Bacher Vilmos – Faludi Gábor: Jogérvényesítés a szellemi tulajdonjogok területén, Jogtudományi Közlöny, 2005. szeptember, 382. o.

⁵⁶ Szjt. 94/A § (1) bekezdés

bizonyítást írja elő. Változatlan ugyanakkor a módosítást követően is az a szabály, hogy ezen, az ideiglenes intézkedés alkalmazását könnyítő törvényi vélelem csak a jogsértő személyéről való tudomásszerzéstől számított 60 napos szubjektív, illetve a szerzői jog megsértésének megkezdésétől számított 6 hónapos objektív határidőn belül érvényesített igények esetén alkalmazható.⁵⁷ Ezen idő elteltével a Pp. általános rendelkezései szerint kell az ideiglenes intézkedésre vonatkozó kérelmeket elbírálni.

II.2.2 Keresetlevél benyújtását megelőző kérelem

Az Szjt. módosítást megelőző hatályos magyar szabályozás szerint ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtása előtt nem volt előterjeszhető.⁵⁸ Az irányelv rendelkezéseivel összhangban a jövőben lehetőség nyílik arra, hogy szerzői jog megsértése esetén az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet a keresetlevél benyújtását megelőzően is előterjessze a jogosult, mely kérelem alapján a bíróság nem peres eljárásban jár el.⁵⁹ Technikai jellegű szabályként mondja ki az Szjt., hogy amennyiben a szerzői jog megsértése miatti pert a jogosult az ideiglenes intézkedés benyújtását követően megindította, a peres eljárás illetékeként a nem peres eljárásban lerótt illetéken felüli összeget kell megfizetnie.⁶⁰

A potenciális jogsértő érdekeit védő szabályként – mintegy a szerzői jogi jogosultakat megillető erős jogosítványok korláataként – került rögzítésre az a rendelkezés, mely szerint a bíróság az ideiglenes intézkedéssel kötelezett fél kérelmére hatályon kívül helyezi a keresetlevél benyújtását megelőzően előterjesztett ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozatát, ha a szerző a szerzői jog megsértése miatt az ideiglenes intézkedéssel érvényesített követelés tárgyában nem indította meg a határozat közlésétől számított 15 napon belül a pert.⁶¹ A bíróság az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában soron kívül, a kérelem előterjesztésétől számított 15 napon belül dönt.⁶²

II.2.3 Soron kívüli eljárás

Változatlan az a szabály, mely szerint az ideiglenes intézkedés tárgyában soron kívül, a kérelem előterjesztésétől számított legkésőbb 15 napon belül kell határoznia a bíróságnak. Míg azonban a korábbi szabályozás szerint az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzés elleni fellebbezést az Szjt. előírásai szerint a bíróság soron kívül volt köteles elbírálni,⁶³ addig a módosítás kifejezetten a fellebbezés benyújtásától számított 15 napos határidőt ír elő a fellebbezés elbírálására.⁶⁴ A módosítás mindenképpen az eljárás gyorsítását, a szerzők jogainak hatékonyabb védelmét szolgálja, azonban kérdéses, hogy a gyakorlatban ez a határidő a másodfokú bíróság eljárását érintően betartható-e. A 15 napos határidő kezdő időpontja ugyanis nem a fellebbezés másodfokú bírósághoz történő megérkezésének időpontja, hanem annak az elsőfokú bírósághoz való benyújtása. Így a fellebbezés elsőfokú bíróság

---

⁵⁷ Szjt. 94/A § (2) bekezdés

⁵⁸ Pp. 156. § (2) bekezdés

⁵⁹ Szjt. 94/A § (3) bekezdés

⁶⁰ Szjt. 94/A § (3) bekezdés 2. mondat

⁶¹ 2004/48/EK irányelv 9. cikk (5) bekezdése szerint a hatályon kívül helyezésre a bíróság részére nyitva álló határidő legfeljebb 20 munkanap, illetve 31 naptári nap lehet, amelyek közül a hosszabb határidő az irányadó.

⁶² Szjt. 94/A § (7) bekezdés

⁶³ A módosítás előtti Szjt. 94. § (5) bekezdés

⁶⁴ Módosított Szjt. 94/A § (6) bekezdés

részéről a másodfokú bíróság részére történő felterjesztésével eltelik a 15 napos határidő legalább fele, így a másodfokú bíróságnak a döntés meghozatalára gyakorlatilag egy hete marad. A másodfokú bíróságon tehát a 15 napos határidő betartása olyan körülmények, illetve cselekmények miatt is számonkérhetővé válik, mely cselekményeket nem is a másodfokú bíróság, hanem a felterjesztés alapján az elsőfokú bíróság valósít meg. Így szerencsésebb lett volna a fellebbezés elbírálására nyitva álló 15 napos határidő kezdő időpontjaként a fellebbezés másodfokú bírósághoz történő megérkezésének időpontját megjelölni.

II.2.4 Ex parte eljárás

A Pp. 156. § (4) bekezdése szerint az ideiglenes intézkedés tárgyában a bíróság döntést a felek meghallgatása nélkül csak rendkívül sürgős szükség esetében, valamint akkor hozhat, ha a fél a meghallgatására kitűzött határnapot, illetve határidőt elmulasztja. A törvénymódosítás alapján lehetőség van arra, hogy a bíróság mellőzze az ellenfél meghallgatását az ideiglenes intézkedés tárgyában történő határozathozatalt megelőzően, ha a késedelem helyrehozhatatlan károkat okozna, és ez a Pp. 156. § (4) bekezdése szerinti rendkívüli sürgős szükségnek minősül.⁶⁵

A potenciális bitorlóval, azaz a per későbbi megindítása esetén a jövőbeli alperessel a meghallgatásának mellőzésével az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozatot annak foganatosításakor kell közölni.⁶⁶ Az intézkedés jogszerűségének biztosítása érdekében az ellenfél ilyen esetben a határozat vele történő közlését követően kérheti azt, hogy a bíróság foganatosítsa az ő meghallgatását és az ideiglenes intézkedést elrendelő határozatot változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül.⁶⁷

Nem egyértelmű a törvényi megfogalmazásból az, hogy az ellenfél meghallgatása nélkül az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat ellen csak az a lehetőség áll az ellenfél kérelmére, hogy a határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését kéri az elsőfokú bíróságtól, melyre a törvény megfogalmazása szerint lehetősége van, vagy emellett rendelkezésére áll a Pp. 156. § (6) bekezdése szerinti fellebbezés is. A problémát az jelenti, hogy a Pp. hivatkozott szakasza a fellebbezést a Pp-ben rögzített, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat ellen teszi lehetővé, de a Pp. nem ismeri a keresetlevél benyújtása előtt előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelmet és az annak alapján történő határozathozatalt. Álláspontunk szerint a keresetlevél benyújtása előtt előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem alapján hozott elsőfokú határozat alapján az ellenfélnek nincs meg az a lehetősége, hogy a Pp. 156. § (6) bekezdése alapján fellebbezést nyújtson be a másodfokú bírósághoz, csak az a lehetőség áll rendelkezésére, hogy az elsőfokú bíróságtól kérje az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését, és amennyiben ezen újabb elsőfokú határozatban foglaltakkal nem ért egyet, úgy ez ellen élhet fellebbezéssel a másodfokú bírósághoz. A bírói gyakorlatra vár az új jogorvoslat alapján annak kialakítása, hogy milyen szempontokat vesz figyelembe a döntése során, de az megkérdőjelezhetetlen, hogy a jogorvoslat lehetősége törvényi szinten kellő garanciák kerültek rögzítésre az ellenérdekű fél jogai védelmére is.

---

⁶⁵ Sztj. 94/A § (11) bekezdés

⁶⁶ A Pp. 156. § (8) bekezdése értelmében az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott határozat a fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajtható.

⁶⁷ Sztj. 94/A § (11) bekezdés

II.2.5 Ideiglenes intézkedéssel érvényesíthető további igények

Az Szt. módosítása egyértelművé teszi azt, hogy a Ptk. 94. § (1) bekezdésében rögzített polgári jogi igények vonatkozásában az ideiglenes intézkedésre vonatkozó szabályok szerint is lehet dönteni, de az új szabályozás alapján arra is mód van, hogy ezen polgári jogi igényeket túlmenően további 3 esetben ideiglenes intézkedést rendeljen el a bíróság az alábbiak szerint:⁶⁸

II.2.5.1 Biztosítási intézkedés

Ha a szerző valószínűsítette, hogy a kártérítés, illetve a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése iránti követelésének későbbi kielégítése veszélyben van és a jogsértés kereskedelmi mértékű, úgy a bíróság biztosítási intézkedést rendelhet el a Vht. szabályai szerint. Ezen szabállyal összhangban került sor a Vht. módosítására is, melyre lentebb a II.4.1. pontban még kitérünk.

II.2.5.2 Adatszolgáltatásra kötelezés

A biztosítási intézkedés elrendelése céljából, azaz a bizonyítékok megőrzése érdekében lehetőség van arra, hogy a bíróság ideiglenes intézkedéssel kötelezze a jogsértőt banki, pénzügyi és kereskedelmi adatainak és iratainak közlésére, illetve bemutatására kereskedelmi mértékű jogsértés esetén.

Ez a szabály azon túl, hogy a szerző jogait hatékonyabban védi, megkönnyíti a bizonyítási eljárást. Jelentősége abban rejlik, hogy nemcsak a bitorlóval, hanem a kereskedelmi mértékű jogsértéssel érintett személyi körrel szemben⁶⁹ is alkalmazható.

II.2.5.3 Biztosíték adása

A szerző dönthet úgy, hogy nem a jogsértés abbahagyását kéri a jogsértőtől, hanem – hozzájárulva a feltételezett jogsértő cselekmények jogsértő általi folytatásához – biztosíték adását követeli. A bíróság *ex officio* is kötelezheti a jogsértőt a biztosíték adására, ha a szerző által a jogsértés abbahagyása iránt előterjesztett kérelemnek nem ad helyt.⁷⁰

Az ideiglenes intézkedés ezen formája a gyakorlatban akkor képzelhető el, ha olyan típusú jogsértésekről van szó, melyek jellegüknél fogva nem okoznak a szerző részére olyan jóvátehetetlen sérelmet, illetve károkat, amelyek az eljárás érdemi befejezése során hozott határozatban elrendelt szankciókkal nem orvosolhatók. Lényeges azonban, hogy a biztosíték olyan mértékű legyen, amely a jogsértő részéről történő jogsértő cselekmények folytatása mellett kellő garanciát nyújt a szerző számára arra az esetre, ha az eljárás végén

---

⁶⁸ Szt. 94/A § (4) bekezdés

⁶⁹ Szt. 94. § (4) bekezdés

⁷⁰ Szt. 94/A § (5) bekezdés

bizonyítást nyer a tényleg jogsértés, és hogy ez esetben a szerző a jogsértéssel összefüggő minden igénye a biztosítékból fedezhető legyen.

A jogsértő által letett biztosítékból való kielégítésnek időbeli korlátja van, az eljárást befejező határozat (ítélet vagy permegszüntető végzés) jogerőre emelkedésétől vagy az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzést hatályon kívül helyező határozat jogerőre emelkedésétől számított 3 hónapon belül érvényesíthető, ennek elteltét követően a letevő a biztosíték visszaadását kérheti a bíróságtól.⁷¹

II.2.6 Bizonyítási teher megfordulása

Az új szerzői jogi törvény hatálybalépésétől kezdődően van hatályban az a rendelkezés, mely szerint, amennyiben az egyik fél tényállításait már elvárható mértékben valószínűsítette, a bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet kötelezheti a birtokában lévő okirat és egyéb tárgyi bizonyíték bemutatására, valamint a szemle lehetővé tételére.⁷²

A jogsértő cselekmények körülményeinek alaposabb tisztázása érdekében a jogsértéssel érintett személyi kör kötelezésére is lehetőség van a kereskedelmi mértékű jogsértés esetén a banki, pénzügyi és kereskedelmi adatok közzétevése, illetve az ilyen iratok bemutatása vonatkozásában.⁷³

A nagyobb volumenű jogsértések esetén a szerzők fokozottabb védelme érdekében indokolt őket mentesíteni a bonyolult és olyan adatokra vonatkozó tények bizonyítása alól, melyekkel, mint általában titkokat képező információkkal a jogsértők rendelkeznek csak, és melyeknek az eljárás keretében történő tisztázása elengedhetetlen a jogsértés mértékének meghatározásához.⁷⁴

II.2.7 Előzetes bizonyítás

Az ideiglenes intézkedéshez hasonlóan az előzetes bizonyítás is egy olyan eljárásjogi eszköz, mellyel az ügy érdemét érintő határozat meghozatala előtt kerülhet sor a jogsértés körülményeinek feltárására. A jogharmonizációs követelmények alapján megvalósult törvénymódosítást megelőzően az Szjt. az előzetes bizonyítással kapcsolatos speciális rendelkezést nem tartalmazott, csupán azt mondta ki, hogy a bíróság a szerzői jog megsértése iránt indított perben az előzetes bizonyítás elrendelését biztosítékadáshoz kötheti.⁷⁵ Az előzetes bizonyítással kapcsolatos általános törvényi szabályok a Polgári Perrendtartásban kerültek rögzítésre. Eszerint a per megindítása előtt és annak folyamatban léte alatt is előzetes bizonyításnak az érdekelt fél kérelmére akkor van helye, ha valószínűnek mutatkozik, hogy a bizonyítás a per folyamán, illetve annak későbbi szakaszában már nem lenne sikeresen lefolytatható, vagy az jelentős nehézséggel járna, illetve, ha valószínűsíthető, hogy a bizonyítás előzetes lefolytatása a per ésszerű időn belül történő lefolytatását, illetve befejezését elősegíti, valamint, ha valamely dolog hiányaiért a felet szavatosság terheli

⁷¹ Szjt. 94/A § (13) bekezdés

⁷² Az Szjt. módosítást megelőző 94. § (6) bekezdés

⁷³ Szjt. 94/A § (8) bekezdés b) pont

⁷⁴ Ez van összhangban a 2004/48/EK irányelv 9. cikke (2) bekezdésében foglaltakkal.

⁷⁵ Törvénymódosítás előtti Szjt. 94. § (7) bekezdés

és ha a bizonyítás előzetes lefolytatását külön jogszabály megengedi.⁷⁶ Az előzetes bizonyítást a per bíróságánál kell kérni, ha pedig a per még nem indult meg, akkor a kérelmező lakóhelye szerint illetékes helyi bíróságnál vagy annál a helyi bíróságnál, amelynek területén a bizonyítás a legcélszerűbben folytatható le.⁷⁷ Előzetes bizonyítás elrendelése tárgyában az ellenfél meghallgatása után határoz a bíróság, kivéve, hogyha az ellenfél ismeretlen, de sürgős esetben e nélkül is határozhat.⁷⁸ Az előzetes bizonyítás lényege, hogy annak eredményét a perben bármelyik fél felhasználhatja.⁷⁹ A fenti általános Pp. szabályokat egészíti ki az Szjt., további lehetőséget nyújtva a jogaiban sérelmet szenvedett szerzők számára a jogsértés körülményeinek tisztázására, egyben további garanciális eljárási szabályokat is rögzítve.

Szerzői jogsértés esetén az előzetes bizonyítás az alábbi részletszabályok szerint történhet:⁸⁰

- előzetes bizonyításnak akkor van helye, ha a szerző a jogsértés tényét vagy annak veszélyét elvárható mértékben valószínűsítette;
- a per megindítását megelőzően a szerző lakhelye szerint illetékes megyei bíróságnál vagy annál a megyei bíróságnál lehet kérni az előzetes bizonyítást, amelynek a területén a bizonyítás a legcélszerűbben folytatható le, azaz a jogalkotó a szerzői jogi perek elbírálására jogosult megyei (fővárosi) bírósági szintre telepítette az előzetes bizonyítás lefolytatásával kapcsolatos hatásköröket is;
- az előzetes bizonyítás elrendelése kérdésében hozott bármely határozat, tehát a kérelmet elutasító, illetőleg annak helyt adó határozat ellen is fellebbezésnek van helye, szemben az előzetes bizonyítás általános Pp-beli azon szabályával, mely alapján csak a bíróság elutasító határozata ellen van helye fellebbezésnek;⁸¹
- ideiglenes intézkedéshez hasonlóan az előzetes bizonyítást elrendelő határozatot a bíróság az ellenfél kérelmére hatályon kívül helyezi, ha a szerző a szerzői jog megsértése miatti pert az előzetes bizonyítást elrendelő határozat közlésétől számított 15 napon belül nem indítja meg;
- az előzetes bizonyítás hatályon kívül helyezésére irányuló kérelem tárgyában a bíróság soron kívül, legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított 15 napon belül határoz;
- előzetes bizonyítás elrendelése tárgyában az ellenfél meghallgatása nélkül is határozhat a bíróság, ha a késelem helyrehozhatatlan károkat okozna, vagy ha valószínűsíthető bizonyítékok megsemmisítésének kockázata, ugyanis ezen körülmények a Pp. 209. § (1) bekezdése szerinti sürgős esetnek minősülnek;
- az ellenfél meghallgatása mellőzésével hozott határozatot az ellenféllel annak foganatosításakor kell közölni,⁸² aki kérheti meghallgatását és az előzetes bizonyítást elrendelő határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését.

---

⁷⁶ Pp. 207. §

⁷⁷ Pp. 208. § (1) bekezdés

⁷⁸ Pp. 209. § (1) bekezdés

⁷⁹ Pp. 211. § (1) bekezdés

⁸⁰ Szjt. 94/A § (9)-(11) bekezdés

⁸¹ Pp. 209. § (2) bekezdés

⁸² Szemben a Pp. 209. § (1) bekezdésének azon általános szabályával, mely szerint az ellenfél meghallgatásának mellőzésével hozott határozatot csak előzetes bizonyítás elrendelése esetén kell az ellenféllel közölni

Az ideiglenes intézkedés körében az ellenfél meghallgatásának mellőzésével hozott határozatok elleni jogorvoslatokkal kapcsolatban, a II.2.4 pontban írtak az előzetes bizonyítás körében is irányadóak.

II.2.8 Kérelmező biztosítékadási kötelezettsége

A Pp. 156. § (1) bekezdése alapján a bíróság az ideiglenes intézkedés elrendelését biztosíték adásához kötheti. Az előzetes bizonyítás körében a Pp. ilyen biztosítékadásra vonatkozó szabály nem ír elő. Az előzetes bizonyítás elrendelésének biztosítékadáshoz kötését az Szjt. tette korábban lehetővé.⁸³

Az új szabályozás egyértelművé teszi, hogy mind az előzetes bizonyítás, mind az ideiglenes intézkedés elrendelése esetén a bíróság a kérelmező szerzőt biztosíték adására kötelezheti. E körben a korábbi szabályozáshoz képest lényeges módosításra tehát nem került sor, az eltérés a korábbiakhoz képest csak az, hogy a szerző biztosítékadásra kötelezésére nincs lehetőség akkor, ha a bíróság az ideiglenes intézkedés körében az ellenfelet a szerző kérelmére vagy hivatalból biztosíték adására kötelezi.⁸⁴

II.3 Szerzőségi vélelem

A szerzői jogi törvény itt tárgyalt módosítását megelőzően a szerző definíciójaként egy rövid rendelkezés került törvényi szinten rögzítésre, mely szerint szerzőnek az minősül, aki a művet megalkotta.⁸⁵ A szerző személyének megállapítása abban az esetben egyértelmű, ha a szerző az őt megillető személyhez fűződő jogként a művön a nevét feltünteti.⁸⁶ Mindazon estekben azonban, amikor a névfeltüntetés elmarad, illetve azon alkotásoknál, ahol ez nehezen kivitelezhető (pl. szoftverek esetén), valamint egyes felhasználási módok esetében (pl. zeneművek nyilvános előadása esetén) nem egyértelmű, hogy ki tekinthető a mű szerzőjének, kit illet meg a szerzői jogi védelem.⁸⁷

Az Szjt. legújabb módosítása egyrészt a jogharmonizációs követelmények miatt,⁸⁸ másrészt a joggyakorlat igényeinek megfelelően egy négy lépcsős vélelmet állít fel a szerzők személyének meghatározása érdekében.⁸⁹

Az Szjt. új szabályai szerint az alábbi négy, egymásra épülő megdönthető szerzőségi vélelem került meghatározásra, azaz azt kell szerzőnek tekinteni:⁹⁰

- elsődlegesen, akinek a nevét szerzőként a művön a szokásos módon feltüntették,

---

⁸³ Törvényt módosítás előtti Szjt. 94. § (4) bekezdés

⁸⁴ Szjt. 94/A § (12) bekezdés

⁸⁵ Szjt. 4. § (1) bekezdés

⁸⁶ Szjt. 12. § (1) bekezdés

⁸⁷ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember, 12., 13. o.

⁸⁸ 2004/48/EK irányelv 5. cikk

⁸⁹ A 2004/48/EK irányelv 5. cikk b) pontjával összhangban a szerzőségi vélelmet megfelelően alkalmazni kell az Szjt. 99. §-a utaló szabálya alapján a szerzői joghoz kapcsolódó jogok jogosultjaira is.

⁹⁰ Szjt. 94/B § (1)-(4) bekezdés

- másodlagosan,⁹¹ aki a művet sajátjaként a Magyar Szabadalmi Hivatalnál önkéntes műnyilvántartásba vetette, és ezt közokirattal igazolja,
- harmadlagosan,⁹² aki szerzői minőségét közös jogkezelő szervezet által a közös jogkezelés körébe tartozó művekről, szomszédos jogi teljesítményekről és jogosultakról fenntartott adatbázis⁹³ alapján kiállított teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolja, (Személyi igazolást a közös jogkezelő szervezet a saját tagja számára a tag kérésére önként vállalt szolgáltatásként állíthat ki.);
- negyedlegesen,⁹⁴ aki a művet először nyilvánosságra hozta.

Ezen szabályok jelentős mértékben megkönnyítik a szerző személyének beazonosítását, melynek nemcsak a szerzői jogbitorlással kapcsolatos igényérvényesítés körében van jelentősége – bár leggyakrabban e körben merül fel probléma – hanem ez egy olyan általános jelleggel meghatározott, a szerzői jogi szabályozás teljes területét meghatározó alapvető jelentőségű szabály, melyet célravezetőbb lett volna az Szjt. II. fejezésben, a személyhez fűződő jogok körében elhelyezni.

A másodlagos szerzőségi védelemmel összefüggésben a jogalkotóra további feladat vár, hiszen a Magyar Szabadalmi Hivatal által vezetett önkéntes műnyilvántartás részletes szabályait rögzítő rendeletet kell megalkotni, melyre az igazságügy-miniszter felhatalmazást kapott.⁹⁵

II.4 A végrehajtási szabályok kiegészítése

A jogharmonizációs kötelezettségeinknek eleget téve az anyagi jogi szabályok érvényesítésének hatékonysága érdekében módosításra kerültek a Vht-nak a szellemi tulajdonjogok megsértése miatt indított perben hozott határozat végrehajtására, valamint a biztosítási intézkedés elrendelésére vonatkozó szabályai.⁹⁶ A főbb módosítások az alábbiak szerint foglalhatók össze:

II.4.1 Biztosítási intézkedés

A jövőben biztosítási intézkedés rendelhető el olyan követelés érdekében, amely iránt belföldi bíróságnál szerzői jog megsértése miatt eljárást indítottak.⁹⁷ Az ilyen módon elrendelt biztosítási intézkedés részletszabályait a Vht. X. fejezete tartalmazza. Az ideiglenes intézkedéssel elrendelhető biztosítási intézkedés alkalmazására akkor kerülhet sor, ha a szerző valószínűsítette, hogy a kártérítés, illetőleg a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése iránti követelésének későbbi kielégítése veszélyben van, és a jogsértés kereskedelmi mértékű.⁹⁸ A szerzői jog megsértése esetén elrendelhető biztosítási intézkedés alkalmazásának feltételei körében tehát az Szjt. és a Vht. együttes alkalmazására van szükség.

II.4.2 Meghatározott cselekmény végrehajtása szerzői jogbitorlás körében

⁹¹ Ha az előző szabály nem alkalmazható.

⁹² Ha az előző szabályok egyike sem alkalmazható.

⁹³ Szjt. 88. § (1) bekezdés f) 2. pont

⁹⁴ Ha az előző szabályok egyike sem alkalmazható.

⁹⁵ Szjt. 112. § (5) bekezdés, illetve 2005. évi CLXV. törvény 28. §

⁹⁶ A módosítást a 2005. évi CLXV. törvény 1. és 2. §-a vezette be.

⁹⁷ A Vht. 187. § (1) bekezdését b) ponttal kiegészítő 2005. évi CLXV. törvény 2. §

⁹⁸ Szjt. 94/A § (4) bekezdés a) pont

A szellemi alkotások jogvédelméhez fűződő speciális szempontok, az ideiglenes intézkedésben kifejezésre jutó bírói intézkedések gyors és hatékony megvalósításának elősegítése érdekében⁹⁹ a Vht. speciális rendelkezésekkel került kiegészítésre.

Ha a meghatározott cselekmény végrehajtására szerzői jog megsértése miatt indított perben hozott határozat alapján kerül sor, az alábbi új rendelkezések alkalmazandók:

- nem végrehajtási lap kiállítására kerül sor, hanem a végrehajtást közvetlenül elrendelő határozatot hoz a bíróság;
- nem a végrehajtást foganatosító bíróság, hanem a végrehajtást elrendelő bíróság jár el;
- a kötelezettet három napos határidővel úgy hívja fel a bíróság az önkéntes teljesítésre, hogy egyidejűleg a késedelem esetén fizetendő pénzbírság napi összegét is megállapítja.¹⁰⁰

Ha a meghatározott cselekmény ingóság átadására, illetőleg kiadására irányul, a kötelezettet a bíróság a korábbi szabályoknak megfelelően azonnali teljesítésre hívja föl.

II.4.3 Pénzbírság

A pénzbírság tekintetében az új szabályok meghatározzák egyrészt a pénzbírság összegét, másrészt azt az időszakot, amelyre vonatkozóan a kötelezett a pénzbírságot fizetni köteles:

- a pénzbírság napi összege 10.000,- Ft-tól 200.000,- Ft-ig terjedhet, a teljesítési határidő lejártát követő harmincadik napon, és azt követően minden hónapban az előző tárgyidőszak szerinti összeg kétszeresére emelkedik;
- a kötelezett fizetési kötelezettsége a teljesítési határidő lejártától a meghatározott cselekmény teljesítésének igazolásáig, illetve a meghatározott cselekmény kikényszerítéséig tart.¹⁰¹

II.4.4 A végrehajtás foganatosítása

A végrehajtás foganatosítása körében új rendelkezés, hogy:

- miután a végrehajtó a bíróságtól a határozatot kézhez vette, nem haladéktalanul, hanem három munkanapon belül hívja fel a végrehajtást kérőt a végrehajtási eljárás költségeinek haladéktalan előlegezésére;¹⁰²
- a végrehajtó az előleg beérkezését követően nem haladéktalanul, hanem három munkanapon belül köteles a határozatot a kötelezettnek a helyszínen kézbesíteni, és felhívni őt a teljesítésre;¹⁰³

⁹⁹ Bacher Vilmos – Faludi Gábor: Jogérvényesítés a szellemi tulajdonjogok területén, Jogtudományi Közlöny, 2005. szeptember, 385. o.

¹⁰⁰ Vht. 184/A § (1) bekezdés

¹⁰¹ Vht. 184/A § (2) bekezdés

¹⁰² Vht. 184/A § (3) bekezdés

¹⁰³ Vht. 184/A § (4) bekezdés

- ha a kötelezett a meghatározott cselekményt a teljesítési határidő lejártát követően teljesíti és ezt igazolja, a végrehajtó az erről készített jegyzőkönyvet a napi összegben megállapított pénzbírság kiszabása céljából a teljesítési határidő lejárt napjának megjelölésével egyidejűleg beterjeszti a végrehajtást foganatosító bírósághoz;¹⁰⁴
- a teljesítés elmaradása esetén a végrehajtó a helyszíni ellenőrzésről készített jegyzőkönyvbe a teljesítési határidő lejártának napját is rögzíteni köteles, és a jegyzőkönyvet három munkanapon belül köteles beterjeszteni a végrehajtást foganatosító bírósághoz, mely utóbbi a végrehajtás módja, illetve a kötelezett napi összegben megállapított pénzbírságban történő marasztalása tárgyában határoz, a végrehajtást kérőt feljogosítja, hogy a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégezze vagy mással elvégeztesse, vagy a rendőrség közreműködésével kényszerítheti ki a meghatározott cselekményt.¹⁰⁵

A meghatározott ingóság átadására, kiadására vagy lefoglalására irányadó szabályok, a lefoglalt eszközök és anyagok értékesítése, illetve a pénzfizetésre kötelezést tartalmazó határozat végrehajtására vonatkozó szabályok tartalma nem változott, pusztán az ezen rendelkezéseket előíró szakaszok számozása módosult.¹⁰⁶

A végrehajtási szabályok körében megvalósított módosítás lehetővé teszi, hogy a szerzői jogok megsértőivel szemben gyors és – különösen a bírság mértékének meghatározása következtében – kellő visszatartó hatású eszközöket vehessen igénybe a végrehajtást kérő, mely a végrehajtó számára előírt törvényi határidőkkel együttesen garantálhatja az igényérvényesítés végfázisát jelentő végrehajtás sikerét.

II.5 Egyéb anyagi jogi szabályok

2006. január 1. napjától az Szjt. több olyan ponton is módosításra került, mely módosítások kiváltója elsődlegesen nem az igényérvényesítési irányelvből fakadó jogharmonizációs kötelezettség, hanem a módosítás a joggyakorlat által szorgalmazott, a jogalkalmazást segítő és könnyítő szabályok megalkotása iránti kívánalomból fakad. Ezen anyagi jogi szabályokat az alábbiak szerint ismertetjük röviden:

II.5.1 Kapcsolódó jogok védelme

A jövőben nem a szerző bármely jogainak megsértése esetén, hanem csak a vagyoni jogok megsértése esetére lesz irányadó az a szabály, hogy kizárólagos felhasználási engedély alapján az ilyen engedélyt megszerző személy a szerzőt felhívhatja arra, hogy a jogsértés abbahagyása iránt tegye meg a szükséges intézkedéseket.¹⁰⁷ A módosítás a koherens szabályozás jegyében vált szükségessé, ugyanis a kizárólagos felhasználási engedély alapján a jogszerző csak vagyoni jogokat szerez meg az eredeti szerzőtől, így csak ezen jogok vonatkozásában illetheti meg az igényérvényesítés kezdeményezésére vonatkozó jogosultság.

¹⁰⁴ Vht. 184/A § (5) bekezdés

¹⁰⁵ Vht. 184/A § (6) bekezdés

¹⁰⁶ Vht. 184/A § (7)-(9) bekezdés

¹⁰⁷ Az Szjt. 98. § (1) bekezdésének a 2005. évi CLXV. törvény 25. §-ával módosított rendelkezése

A jövőben a felhasználási engedély alapján felhasználási jogokat gyakorlóra vonatkozó igényérvényesítési lehetőséget előíró Szjt-rendelkezőket¹⁰⁸ a kapcsolódó jogok jogosultjai jogainak megsértése esetén is alkalmazni kell.¹⁰⁹ A törvénymódosítás alapján a jövőben a szerző jogutódjaira, illetőleg a szerzői jog más jogosultjaira vonatkozó szabályokat¹¹⁰ nemcsak az előadóművészekre és az előadóművészi jogokra mint szomszédos jogokra kell alkalmazni, hanem valamennyi, a szerzői joghoz kapcsolódó jogok jogosultjára, és jogosultakat megillető jogokra is.¹¹¹

II.5.2 Üres kazetta díjak

Az üres kazetták, azaz az üres kép- és hanghordozók használata miatt fizetett díjakra vonatkozó szabályozás két ponton került módosításra, illetőleg kiegészítésre, egyrészt a díjfizetés, másrészt a tájékoztatási kötelezettség határideje tekintetében.

II.5.2.1 A módosított szabályok szerint az üres kép- és hanghordozó gyártója, illetve a hanghordozót az országba behozó személy és az azt belföldön először forgalomba hozó személy a díjat a közös jogkezelő szervezethez nem feltétlenül a vámkezelés befejezésétől, illetőleg vámfizetés kötelezettség hiányában a forgalomba hozataltól számított 8 napon belül köteles megfizetni, hanem amennyiben a fentiekől korábbi időpontra esik a forgalomba hozatali céllal történő raktáron tartás megkezdése, úgy ezen időponttól számított 8 napon belül.¹¹²

II.5.2.2 Az üres kazetták, illetve a reprográfiai készülékek gyártóinak, illetőleg importálóinak és belföldi forgalomba hozóinak a forgalomba hozott vagy behozott mennyiségről, illetőleg a hordozó vagy készülék fajtájáról szóló, a közös jogkezelő szervezet irányába nézve fennálló tájékoztatási kötelezettsége továbbra is minden naptári hónap 10. napjáig áll fenn, de azzal a kiegészítéssel, hogy ezen tájékoztatási kötelezettségnek legkésőbb az Szjt. vonatkozó rendelkezéseiben meghatározottak szerinti fizetési határidőn belül meg kell történnie.¹¹³

II.5.3 Nyilvános előadás

Apróbb pontosítást hajtott végre a jogalkotó a nyilvános előadás fogalmán rögzítve, hogy nyilvánosnak akkor minősül az előadás, ha az a nyilvánosság számára hozzáférhető helyen, vagy bármely más olyan helyen történt, ahol a felhasználó családján és annak társasági, ismerősi körén kívüli személyek gyűlnek vagy gyűlhetnek össze.¹¹⁴ A módosítás tehát csak a felhasználó fogalmát illesztette bele a korábban is meglévő fogalomba, egyértelművé téve ezáltal azt, hogy nem általában a családi, illetőleg társasági és ismeretségi kör, hanem csak a felhasználóra vonatkoztatott ezen ismervek relevánsak az előadás nyilvánosságának megítélése szempontjából.

II.5.4 Felhasználási szerződés alakisága

---

¹⁰⁸ Szjt. 95. §

¹⁰⁹ 2005. évi CLXV. törvény 26. §

¹¹⁰ Szjt. 106. §

¹¹¹ Az Szjt. 106. § (8) bekezdését módosító 2005. évi CLXV. törvény 27. §

¹¹² Az Szjt. 20. § (2) bekezdésének 3. mondatát módosító 2005. évi CLXV. törvény 18. §

¹¹³ Az Szjt. 22. § (1) bekezdésének 1. mondatát módosító 2005. évi CLXV. törvény 19. §

¹¹⁴ Az Szjt. 24. § (3) bekezdését módosító 2005. évi CLXV. törvény 20. §

Az Sztj. általános rendelkezése szerint a felhasználási szerződést – kevés kivételtől eltekintve – írásba kell foglalni.¹¹⁵ A sugárzással, illetve vezeték útján, vagy bármely más, hasonló eszközzel vagy módon történő nyilvánossághoz közvetítés jogát, mint felhasználási módot közvetlenül a szerző gyakorolja és köt e vonatkozásban felhasználási szerződést. Ezen szerződést az új szabályok szerint akkor is írásba foglaltnak kell tekinteni, ha a szerző a műre elektronikus úton kötött és rögzített szerződéssel enged további felhasználást.¹¹⁶

A szabályozás indoka, hogy a technika fejlődése következtében általánossá vált elektronikus úton történő szerződéskötés esetén az ily módon megkötött szerződés ne minősüljön alapján érvénytelennek. A Ptké. I.¹¹⁷ 38. § (2) bekezdése szerint ugyanis az ilyen úton kötött szerződés nem minősül írásbeli alakban létrejött szerződésnek, így ez a szabály valójában a Ptké. I. hivatkozott szabályának speciális területre történő kiterjesztését jelenti.

Speciális továbbá a rendelkezés az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény 4. §-ának (1) bekezdésében foglaltakhoz képest is, mely szerint elektronikus iratot akkor kell írásbelinek tekinteni, ha azt legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással írják alá. Az Sztj. itt hivatkozott módosítása azonban lehetővé teszi az ilyen fokozott biztonságú aláírással el nem látott elektronikus úton kötött szerződések érvényesnek való elismerését, azaz az Sztj-n kívüli más hatályos magyar szabályozások szerint írásbelinek nem minősülő, és ezért alaki okból érvénytelen szerződésekre vonatkozó érvénytelenségi okot küszöböli ki.

II.5.5 Közös jogkezelő szervezet igényérvényesítési jogosultsága

Az igényérvényesítési irányelv az igényérvényesítésre jogosultak között említi a közös jogkezelő szervezeteket is,¹¹⁸ pontosan nem meghatározva azonban azt, hogy mely igények érvényesítésére terjed ki a jogosultságuk. Magyarországon a közös jogkezelő szervezetek igényérvényesítési jogosultsága már korábban is létező jogintézmény volt, ezért e körben az Sztj. módosítására nem volt jogharmonizációs kötelezettség. A joggyakorlat igényei azonban azt diktálták, hogy a közös jogkezelés útján történő igényérvényesítés hatékonyságának növelése érdekében

- a közös jogkezelés körébe tartozó igények helyett a közös jogkezelés körébe tartozó vagyoni jogokat;
- nem saját igényként, hanem a szerzői vagy szomszédos jog jogosultjaiként;
- úgy érvényesíthessék e szervezetek, hogy ahhoz nem szükséges az eredeti jogosult perben állása, melyet a korábbi bírói gyakorlat megkövetelt.¹¹⁹

A korábbi bírói gyakorlat ugyanis – a Pp. 64. § (3) bekezdésére hivatkozással – minden esetben megkövetelte az érintett szerzői vagy szomszédos jogi jogosultak perben állását is, mely gyakran lehetetlen elvárás volt, és akiknek személye a perben gyakran nem is volt meghatározható, hiszen az csak a jogdíjak felhasználása után válhat ismertté.¹²⁰

---

¹¹⁵ Sztj. 45. § (1) bekezdés

¹¹⁶ Az Sztj. 45. § (3) bekezdését beiktató 2005. évi CLXV. törvény 21. §

¹¹⁷ 1960. évi 11. törvényerejű rendelet

¹¹⁸ 2004/48/EK irányelv 4. cikk c) pont

¹¹⁹ Az Sztj. 92. § (1) bekezdését módosító 2005. évi CLXV. törvény 22. §

¹²⁰ Előterjesztés a kormány részére egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról, 2005. szeptember 12., 12. o.

III. Záró gondolatok

Barbara Norcross a fentebb hivatkozott előadásában akként fogalmazott, hogy reméli, hogy az irányelv nemzeti jogokba történő átültetése nem okoz túl sok nehézséget.¹²¹ Ez a megállapítása magyar viszonylatban igaznak bizonyult. Az irányelv magyar jogba történő átültetésével kapcsolatban rögzíthető, hogy az implementáció során a magyar jogalkotók nemcsak az irányelv valamennyi kötelező és néhány opcionális szabályának maradéktalan átvételére törekedve jártak el, hanem az egyes szükséges módosításokat a már az irányelv megalkotása előtt is meglévő magyar szabályozásba oly módon emelték be, hogy az új szabályok alkalmazása a jogalkalmazók munkáját segítheti, figyelemmel arra is, hogy nemcsak tartalmilag koherens szabályozás valósult meg a régi és az új normák közötti összhang megteremtésével, hanem a különböző jogforrások (Szjt., Pp., Vht.) szabályai is egymásra épülnek, az eljárásjogi és végrehajtási normák hatékonyan szolgálják az anyagi jogi szabályok érvényre juttatását.

A törvénymódosítás előtti hatályos magyar szabályozás alapvetően már összhangban volt a jogok érvényesítésére vonatkozó irányelvbeli, eljárásjogi követelményekkel.¹²² Különösen igaz ez az irányelv általános elveket megfogalmazó részére,¹²³ az ezeknek megfelelő szabályok a Pp. általános rendelkezései között korábban is megtalálhatóak voltak. Az anyagi jogi és az eljárásjogi intézmények tekintetében a korábbi szabályok pontosítása, finomítása, a részletek annak érdekében történt meghatározása tekinthető a jogharmonizációs követelmények által megvalósult törvénymódosítás legfőbb eredményének, hogy a szerzői jogi jogosultak hatékonyabb védelme valósulhasson meg, biztosítva azonban a bitorlók számára is megfelelő eljárásjogi garanciákat.

A gyakorlati jogalkalmazás során lesz igazán érezhető az irányelv, illetve a törvénymódosítás hatása. A szerzői jogi jogosultak jogainak hathatósabb védelmét szolgáló, a korábbiakhoz képest gyorsabb és eredményesebb jogérvényesítést lehetővé tevő eljárások során szerzett, az irányelv nemzeti jogokba történt átültetése és alkalmazása gyakorlati tapasztalatai alapján az egyes tagországoknak, így Magyarországnak is 2006. április 29-ét követő 3 éven belül jelentést kell készíteniük a Bizottság részére.¹²⁴ Az irányelv alkalmazásánál szerzett tapasztalatokról készített jelentések alapján módosításra kerülhet az irányelv és annak alapján a hatályos magyar szabályozás is.

Nem szabad továbbra sem szem előtt téveszteniünk azt, hogy az igényérvényesítés hatékonysága akkor lehet még teljesebb, ha nemcsak a polgári jogi, hanem a büntetőjogi eszközök is hathatós védelmet, gyors és hatékony fellépést biztosítanak a bitorlókkal szemben. Bár az Európai Bizottságnak az irányelvre vonatkozó eredeti előterjesztésében szerepeltek büntetőjogi előírások, valamint a termékek előállítását és a fogyasztók által történő azonosíthatóságát szolgáló műszaki eszközök jogvédelméről szóló szabályok, a büntetőjogi területen a jogharmonizáció a végleges szabályozás szerint egyelőre nem valósult

---

¹²¹ Barbara Norcross: A szellemi tulajdonjogok érvényesítése a kibővített Európában elnevezésű nemzetközi konferencián 2005. szeptember 8-án Budapesten elhangzott, az Európai Bizottság aktuális szerzői jogi tevékenysége, különös tekintettel az igényérvényesítési irányelvre című előadása

¹²² Bacher Vilmos – Faludi Gábor: Jogérvényesítés a szellemi tulajdonjogok területén, Jogtudományi Közlöny, 2005. szeptember, 373. o.

¹²³ 2004/48/EK irányelv 3. cikk

¹²⁴ 2004/48/EK irányelv 18. cikk

meg. Sürgető azonban az ez irányú jogalkotás is, melynek tervezetei már elkészültek, egyrészt a szellemi tulajdonjogok érvényesítését célzó büntetőjogi intézkedésekről szóló irányelv, másrészt pedig a szellemi tulajdont sértő bűncselekmények elleni küzdelem büntetőjogi kereteinek megerősítéséről szóló kerethatározat-tervezet formájában.¹²⁵ A hatékony jogvédelem záloga a polgári jogi és büntetőjogi igényérvényesítési koherens szabályok határozott gyakorlati alkalmazása lehet.

---

¹²⁵ COM (2005) 276. Ffnal